

Вплив використання інтерактивних технологій на якість навчання майбутніх педагогів у закладах вищої освіти

*Губарь Ольга Григорівна¹, Спіцин Віталій Володимирович²,
Котяш Ірина Сергіївна³*

Опубліковано	Секція	УДК
29.12.2023	Освіта/Педагогіка	657.1.011.56

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10461085>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Метою даної статті є оцінка впливу використання інтерактивних технологій на якість навчання майбутніх педагогів у закладах вищої освіти (ЗВО). Для досягнення мети в процесі дослідження виконані такі завдання: розглянуто поняття «інтерактивні технології навчання»; досліджено завдання, які вони вирішують; охарактеризовано основні інтерактивні технології та визначено їхній вплив на якість навчання майбутніх педагогів у ЗВО. В ході дослідження використовувався критичний аналіз наукової літератури з теми дослідження, а також індуктивні та дедуктивні методи аналізу. Зазначено, що інтерактивні технології в сучасному освітньому просторі стали ключовим інструментом для змін в підходах до навчання. Вони відкривають нові можливості для активної взаємодії здобувачів освіти з навчальним матеріалом, сприяють зацікавленню та індивідуалізації навчання. Ці технології не лише забезпечують сучасний підхід до навчання, але й сприяють розвитку критичного мислення та технологічної грамотності, що важливо для майбутніх педагогів. Також відмічено, що застосування інтерактивних технологій у ЗВО зумовлює удосконалення та підвищення ефективності освітнього процесу. Це дозволяє здобувати знання більш доступним способом, розвивати навички формування та захисту власної точки зору під час дискусій, проявляти повагу до альтернативних думок, проводити аналіз навчального матеріалу, знаходити спільні рішення для вирішення завдань, а також розвивати навички проектної діяльності. Серед традиційних інтерактивних технологій розглянуто: круглий стіл, мозковий штурм, кейс-технології, дебати, тренінги, ділові та рольові ігри, дискусії. Серед новітніх інтерактивних технологій згадано: віртуальні освітні середовища, інтерактивні відеоуроки, мультимедійні матеріали, онлайн-платформи та соціальні мережі, гейміфікація, адаптивне навчання, технології дистанційного навчання. Зауважено, що умови воєнного стану ставлять перед системою

¹ кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра спеціальної та інклюзивної освіти, факультет педагогічної і мистецької освіти, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Остроградського, 2, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3640-1490>

² кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології, факультет магістратури, заочного навчання та підвищення кваліфікації, Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, вул. Клочківська, 99, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9925-3152>

³ викладач, циклова комісія природничо-математичних дисциплін, Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти "Дніпровська академія неперервної освіти" Дніпропетровської обласної ради", просп. О. Поля, 83, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3975-3339>

вищої освіти в Україні виклик, який потребує новаторських підходів. Сучасні методики дистанційного навчання, застосовані в закладах вищої та професійної освіти, стають ключовим інструментом для забезпечення сталого освітнього процесу у цих непередбачуваних обставинах. У висновку наголошено, що використання інтерактивних технологій в освітньому процесі майбутніх педагогів у ЗВО має значущий вплив на якість їхньої підготовки. Застосування інтерактивних методів допомагає здобувачам освіти розвивати критичне мислення, технологічну грамотність та вміння працювати в команді.

Ключові слова: інтерактивні технології, вища освіта, майбутні педагоги, навчання, педагогічний процес, якість навчання.

The influence of the use of interactive technologies on the quality of education of future teachers in institutions of higher education

Annotation. The purpose of this article is to consider the influence of the use of interactive technologies on the quality of education of future teachers in higher education institutions. To achieve the goal, the following tasks were performed in the research process: the concept of "interactive learning technologies" was considered; the tasks they solve are investigated; the main interactive technologies were characterized and their impact on the quality of education of future teachers in higher education institutions was determined. In the course of the research, a critical analysis of scientific literature on the research topic, as well as inductive and deductive methods of analysis were used. It is noted that interactive technologies in the modern educational space have become a key tool for changes in approaches to learning. They open up new opportunities for active interaction of education seekers with educational material, promote interest and individualization of education. These technologies not only provide a modern approach to learning, but also contribute to the development of critical thinking and technological literacy, which is important for future teachers. It was also noted that the use of interactive technologies in higher education contributes to the improvement and increase in the effectiveness of the educational process. This allows you to acquire knowledge in a more accessible way, develop the skills of forming and defending your own point of view during discussions, show respect for alternative opinions, conduct an analysis of educational material, find joint solutions for solving tasks, and also develop project activity skills. Among the traditional interactive technologies considered: round table; brainstorming, case technologies, debates, trainings, business and role-playing games, discussions. Among the modern interactive technologies mentioned: virtual learning environments, interactive video lessons, multimedia materials, online platforms and social networks, gamification, adaptive learning, distance learning technologies. It was noted that the conditions of martial law pose a challenge to the system of higher education in Ukraine, which requires innovative approaches. Modern methods of distance learning, applied in universities and professional educational institutions, are becoming a key tool for ensuring a sustainable educational process in these unpredictable circumstances. The conclusion states that the use of interactive technologies in the educational process of future teachers in higher education institutions has a significant impact on the quality of their training. The use of interactive methods helps students to develop critical thinking, technological literacy and the ability to work in a team. In the context of modern challenges, such as martial law conditions, interactive technologies become a necessary tool to ensure a sustainable and high-quality educational process.

Keywords: interactive technologies, higher education, future teachers, training, pedagogical process, quality of training.

Вступ

В сучасному освітньому контексті використання інтерактивних технологій стає ключовим чинником, який перетворює та збагачує процес навчання. Освітній ландшафт сучасного світу зазнає радикальних змін щодо методів, змісту і простору навчання [3, с. 5]. Особливу актуальність ця проблематика набуває у вищих закладах освіти, де майбутні педагоги формують свої навички та компетенції. Впровадження інтерактивних технологій в освітній процес може ефективно підвищити якість навчання, сприяючи активній участі здобувачів освіти та створюючи інноваційне середовище для їхнього професійного розвитку. Цей вплив може виявити значущий ефект на підготовку майбутніх педагогів, даючи їм змогу не лише засвоювати теоретичні знання, але й розвивати практичні навички, які стануть невід'ємною частиною їхньої професійної майстерності. Такий підхід відкриває нові перспективи для сучасної освіти, де інтерактивні технології стають мостом між теорією та практикою, створюючи умови для всебічного розвитку майбутніх педагогів.

В даний час актуальні аспекти використання інтерактивних технологій в процесі навчання майбутніх педагогів у ЗВО знайшли своє відображення у працях багатьох вітчизняних науковців. Серед них: Д. Антюшко [7], Н. Волкова [1], В. Володавчик [7], І. Гевко [2], Л. Гула [4], О. Дженджеро [5], М. Козир [8], Т. Колупаєва [9], О. Міщеня [9], В. Павлова [11], Л. Сєногонова [1], Т. Сич [7], О. Третьяк [9], С. Ющенко [5], Т. Філімонова [14] та ін.

Мета даної статті полягає у дослідженні впливу технологій інтерактивного навчання на освітній процес та якість освіти майбутніх педагогів у ЗВО. Для досягнення поставленої мети вирішені наступні завдання: 1) розглянуто поняття «інтерактивні технології навчання»; 2) досліджено основні завдання освітнього процесу, які можна вирішити завдяки інтерактивним технологіям; 3) надано характеристику основним інтерактивним технологіям та оцінено їхній вплив на якість освіти майбутніх педагогів у ЗВО.

Матеріали та методи. Для проведення дослідження використовувалися різноманітні наукові методи та підходи. *Критичний аналіз наукової літератури* став основою для розуміння ключових аспектів інтерактивних технологій в освіті. Цей підхід дав змогу систематизувати погляди вітчизняних та закордонних вчених щодо використання таких технологій.

Для здійснення аналізу зібраних даних та розроблення загальних висновків і узагальнень використовувався *індуктивний метод*. Цей метод дозволив систематизувати та узагальнити конкретні спостереження та факти, отримані в результаті дослідження використання інтерактивних технологій в освіті.

За допомогою індуктивного методу вдалося визначити головні тенденції та висвітлити особливості впливу інтерактивних технологій на процес навчання. Накопичена інформація допомогла виробити загальні висновки та узагальнення, що сприяли формулюванню рекомендацій для подальших заходів з впровадження інтерактивних методів у вищих закладах освіти.

Дедуктивний метод застосовувався для формулювання загальних висновків та рекомендацій щодо використання інтерактивних технологій в освіті майбутніх педагогів. Аналіз результатів дослідження спрямований на з'ясування того, як ці технології можуть покращити не лише якість знань, але й розвиток професійних навичок здобувачів освіти.

Висновки дослідження базуються на системному огляді літератури та конкретних практичних прикладах використання інтерактивних технологій. Ці методи дозволили глибше зрозуміти роль та потенціал інтерактивних технологій в формуванні професійної компетентності майбутніх педагогів у ЗВО.

Результати

Інтерактивні технології в сучасному освітньому просторі стали основним інструментом для змін в підходах до навчання. Вони відкривають нові можливості для активної взаємодії здобувачів освіти з навчальним матеріалом, сприяють зацікавленню та індивідуалізації навчання. Ці технології не лише забезпечують сучасний підхід до навчання, але й сприяють розвитку критичного мислення та технологічної грамотності, що важливо для майбутніх педагогів [2, с. 54].

Інтерактивне навчання – це форма навчання, що ґрунтується на взаємодії та спілкуванні, яка виявляється як у використанні технологій, так і у методах та організаційних формах [14, с. 191].

Сутність інтерактивного навчання полягає в активній взаємодії та спільному навчанні, де групова організація освітнього процесу використовує активні групові методи для вирішення завдань навчання. В цьому підході викладач виступає як помічник, консультант та організатор, стаючи одним із джерел інформації. Особливий акцент робиться на партнерській взаємодії між здобувачами освіти та викладачем, де всі учасники є рівними суб'єктами навчання, і немає домінування кого-небудь з них. Цей діалогічний підхід сприяє розвитку критичного мислення, навичок розв'язування проблем, уміння аналізувати обставини та взаємодіяти в дискусіях, а також формує здатність приймати обґрунтовані рішення та ефективно спілкуватись з іншими людьми [10, с. 77].

Термін «інтерактивний» походить від англійських слів «interact» (взаємний) та «act» (діяти). Таким чином, інтерактивний вказує на можливість взаємодії через бесіду чи діалог – чи то з комп'ютером, чи то з іншими особами. Інтерактивне навчання означає, що процес навчання відбувається в умовах постійної активної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу [14 с. 191].

Інтерактивні технології навчання – це комплекс методів, інструментів та організаційних форм, які стимулюють активний обмін і взаємодію між учасниками освітнього процесу. Вони ґрунтуються на принципах співпраці та співтворчості з метою досягнення конкретних навчальних цілей [1, с. 14].

Застосування цих технологій є одним з основних принципів організації навчально-виховного процесу. Використання інтерактивних технологій в процесі навчання значно змінює сприйняття навчального матеріалу, перетворюючи його з об'єкта на суб'єкт [4].

Інтерактивні технології, на відміну від класичних, дозволяють вирішувати у комплексі такі завдання:

- формування інтересу до дисципліни, що вивчається. Інтерактивні методи можуть бути захопливими та залучати здобувачів освіти в освітній процес. Використання візуальних елементів, ігор, віртуальної реальності тощо може зробити навчання більш цікавим та привабливим;
- підвищення ефективності процесу розуміння та засвоєння знань. Інтерактивні технології можуть бути адаптовані до різних стилів навчання та індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Інтерактивні завдання та тести можуть сприяти кращому розумінню матеріалу;
- розвиток інтелектуальної самостійності. Інтерактивні технології можуть сприяти вирішенню різних завдань та проблем, що розвиває у здобувачів освіти навички самостійного аналізу та пошуку рішень;
- повага до думки інших та терпимість до будь-якої точки зору. Онлайн-інструменти та платформи можуть сприяти колективній роботі, обговоренню та обміну думками між здобувачами освіти. Це може розвивати у них навички співпраці, навчати виявляти взаєморозуміння та повагу до різних точок зору [13, с. 60].

Виділяють такі позитивні результати використання інтерактивних технологій навчання:

- сприяють активізації процесу розуміння, засвоєння та творчого застосування знань під час вирішення практичних завдань. Ефективність досягається через більш інтенсивне залучення здобувачів освіти не лише до здобуття, а й до безпосереднього використання інтегрованого комплексу знань. Регулярне використання форм і методів інтерактивних технологій навчання сприяє формуванню продуктивних підходів до освоєння інформації, зменшує страх висловити неправильну думку і сприяє встановленню довірливих взаємин із викладачем;
- підвищують мотивацію та зацікавленість здобувачів освіти у вирішенні освітніх проблем, що надає емоційний поштовх для подальшої пошукової активності суб'єктів навчання, стимулює їх до конкретних дій. Інтерактивні технології навчання розвивають здатність думати нестандартно;
- надають можливість набуття досвіду встановлення контакту, взаємозалежних ціннісно-змістовних взаємин із світом, людьми та самим собою – досвід діалогічної пізнавальної діяльності, соціально-моральних комунікативних відносин і самопізнання;
- не лише допомагають збільшити знання, вміння та навички, але також є ключовим елементом у формуванні та розвитку професійної компетентності. Це досягається завдяки активному включенню учасників освітнього процесу в осмислену індивідуальну та групову діяльність, спрямовану на накопичення досвіду, усвідомлення та прийняття цінностей;
- відкривають можливості для комунікації із викладачем та партнерами з навчання, співпраці в процесі пізнавальної та творчої діяльності;
- змінюють не лише досвід та настанови учасників, але й навколишню дійсність, оскільки інтерактивні технології навчання часто є імітацією інтерактивних форм діяльності, притаманних суспільній і державній практиці демократичного суспільства [11, с.130].

Разом з тим, інтерактивні технології мають й низку недоліків:

- засвоєння обмеженого обсягу інформації вимагає значних часових затрат;
- встановлення постійного механізму взаємонавчання виявляється складним завданням;
- кожна конкретна інтерактивна технологія передбачає необхідність попереднього вивчення та навчання учасників її використання;
- результати роботи здобувачів освіти можуть бути недостатньо представленими або менш очевидними;
- підтримання дисципліни серед здобувачів освіти під час інтерактивних занять може стати викликом для викладача [11, с.130].

Однак, на нашу думку, вказані недоліки не зменшують важливості використання інтерактивних технологій в освітній діяльності. Збільшення ефективності інтерактивних технологій навчання можливе завдяки використанню комп'ютерної техніки, мультимедійних засобів і спеціального програмного забезпечення. Використання інтерактивних технологій для викладання педагогічних дисциплін дає змогу істотно покращити рівень усвідомлення матеріалу здобувачами освіти, а отже, підняти рівень їхніх знань, що є ключем до успішної діяльності.

Технології інтерактивного навчання включають у себе активну участь як викладачів, так і здобувачів освіти в освітньому процесі. Здобувачі освіти вивчають

матеріал, взаємодіючи між собою та з викладачем. Цей підхід сприяє підвищенню якості навчання та робить процес отримання знань більш осмисленим [14, с. 191].

Виокремлюють п'ять головних вимог для успішного навчання у режимі інтерактивної технології (табл. 1).

Таблиця 1

Головні вимоги для успішного навчання у режимі інтерактивної технології

№ за/п	Вимога	Опис
1	Позитивний взаємозв'язок	Це означає визнання та розуміння членами групи того, що їхня спільна освітня діяльність приносить користь кожному учаснику. Важливо створити атмосферу взаємодопомоги та підтримки
2	Неопосередкована взаємодія	Це передбачає тісний контакт між учасниками групи. Взаємодія може бути реалізована через спільну роботу над завданнями, обговорення матеріалів, а також віртуальні чи фізичні зустрічі
3	Індивідуальна відповідальність	Кожен здобувач освіти має самостійно опанувати навчальний матеріал і бути відповідальним за свої обов'язки. У той же час, важливо уникати ситуацій, коли більш здібні здобувачі освіти виконують роботу за менш здібних
4	Розвиток навичок спільної роботи	Здобувачі освіти повинні вчитися ефективно працювати в групі, враховуючи взаємовідносини, розподіл завдань та планування роботи. Це може включати також розвиток комунікаційних та лідерських навичок
5	Оцінка роботи	Важливо відводити час для оцінки ефективності групи. Сюди можна віднести самооцінку учасників групи, взаємну оцінку та обговорення досягнень та можливих шляхів поліпшення

Джерело: [1, с. 15].

Для досягнення навчальних та виховних цілей педагог може використовувати різноманітні інтерактивні технології. До традиційних технологій належать:

1. Круглий стіл.

Суть: Група людей обговорює конкретну тему або питання, сидячи за круглим столом.

У ході проведення освітнього заходу з використанням цього методу вирішується низка завдань, що ставляться в процесі реалізації педагогічної діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Завдання, що ставляться в процесі реалізації педагогічної діяльності

№ за/п	Завдання	Мета	Підходи
1	Налагодження освітньої комунікації	Розвиток вмінь аргументовано висловлювати свої погляди та вміння слухати і розуміти інші точки зору	Застосування дискусій, групових обговорень, рольових ігор

2	Активне залучення уваги учасників	Розвиток навичок вислуховування, уваги та сприйняття інформації	Використання інтерактивних методів, групових завдань, новітніх технологій
3	Реалізація критичного мислення	Забезпечення критичного оцінювання інформації, усвідомлення упереджень та розвиток аналітичних навичок	Завдання, що спонукають до критичного аналізу, обговорення етичних аспектів проблеми, робота з джерелами інформації
4	Співробітництво для позитивного вирішення завдань	Розвиток навичок комунікації, співпраці та колективного прийняття рішень	Групові проекти, колективні обговорення, вирішення проблемних завдань в команді
5	Формування досвіду командної роботи	Розвиток навичок ефективної роботи в команді, розподіл обов'язків та усвідомлення важливості взаємодопомоги	Розв'язання завдань, що вимагають співпраці, рольові ігри, командні проекти

Джерело: [7, с. 134].

Ці завдання підтримують розвиток різноманітних навичок, таких як комунікація, критичне мислення, співпраця та лідерські якості. Здійснення освітніх заходів з використанням цих підходів може значно підвищити ефективність навчання майбутніх педагогів.

2. Мозковий штурм.

Суть: Група генерує якнайбільше ідей на задану тему без критики.

Мозковий штурм (або брейнштормінг) є ефективною технікою для збору ідей та розв'язання проблем в групі. Застосування мозкового штурму у освітньому процесі для майбутніх педагогів у ЗВО може мати свої переваги (табл. 3).

Таблиця 3

Переваги використання «мозкового штурму» в процесі навчання майбутніх педагогів

№ за/п	Перевага	Характеристика
1	Стимулювання творчого мислення	Мозковий штурм сприяє виникненню нових ідей та розвитку творчого підходу до вирішення завдань. Це особливо важливо для майбутніх педагогів, оскільки їм буде потрібно залучати здобувачів освіти до активного та творчого навчання
2	Колективна робота	Мозковий штурм відбувається в групі, що активізує обмін ідеями та думками. Майбутні педагоги можуть навчитися спільно працювати, обговорювати різні точки зору та сприймати конструктивну критику

3	Розвиток комунікаційних навичок	Мозковий штурм вимагає висловлення ідей та їх обговорення в групі. Це розвиває навички ефективного спілкування, які є важливим аспектом роботи педагога
4	Розв'язання проблем та використання інновацій	Мозковий штурм дозволяє зосередитися на пошуку рішень для конкретних проблем або завдань. Майбутні педагоги можуть використовувати цю техніку для розробки інноваційних методів навчання та вирішення педагогічних викликів
5	Стимулювання участі та зацікавленості	Мозковий штурм може зробити навчання цікавим та захоплюючим для здобувачів освіти, адже вони можуть відчувати, що їхні ідеї та думки мають вагу та важливість
6	Підготовка до реальних ситуацій	Педагоги часто стикаються з різноманітними ситуаціями у класі. Мозковий штурм може допомогти майбутнім педагогам розвивати стратегії реагування на несподівані ситуації та швидко приймати рішення

Джерело: власна розробка авторів.

Для успішного використання мозкового штурму у ЗВО для майбутніх педагогів важливо створити сприятливу атмосферу, де кожен може вільно висловлювати свої думки, а ідеї оцінюються за їхньою цінністю, а не за джерелом. Також важливо враховувати різноманітність підходів та стилів мислення серед учасників групи.

3. Кейс-технології.

Суть: Вивчення певної ситуації або кейсу для розвитку аналітичних здібностей та прийняття рішень.

Кейс-технологія дозволяє готувати майбутніх педагогів, що будуть здатні працювати ефективно в команді, генерувати нові ідеї, впроваджувати інноваційні технології та опрацьовувати великі обсяги різноманітної наукової інформації. Запровадження кейс-стаді не втратило своєї актуальності і залишається значущим у сучасній педагогічній науці. Це обумовлено двома основними тенденціями:

- по-перше, зростанням уваги до формування професійної компетентності здобувачів освіти, а не лише їхнього засвоєння конкретних знань;
- по-друге, підвищенням вимог до удосконалення особистісних якісних характеристик фахівців для ефективної дії в нестабільних ситуаціях професійної діяльності [12, с. 14].

Важливою особливістю кейс-технології є те, що вона одночасно дозволяє розв'язати конкретну проблему на практиці та актуалізує певний набір знань, який необхідно усвідомити і засвоїти під час пошуку оптимальних рішень. Окрім того, технологія сприяє формуванню аналітичних, комунікативних та дослідницьких навичок і вмінь.

4. Дебати.

Суть: Групи аргументують свої позиції одночасно з протилежними точками зору.

Дана технологія є досить складною і використовується лише в тих випадках, коли здобувачі освіти мають високі навички роботи в групах та володіють технологіями вирішення проблем [15]. У дебатах різкість протилежних поглядів набуває особливого акценту, оскільки здобувачам освіти потрібно інтенсивно готуватися і аргументовано представляти свою позицію у публічних виступах. Кожна група має завдання

переконати опонентів у власній точці зору. Ключовою вимогою є спокійна комунікація між учасниками дебатів.

5. Тренінги.

Суть: Систематичне навчання та розвиток певних навичок чи компетенцій.

Використання тренінгів як інтерактивної технології у навчанні майбутніх педагогів у ЗВО може бути дуже ефективним і цікавим підходом. Переваги такого методу наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Переваги використання тренінгів в процесі навчання майбутніх педагогів

№ за/п	Перевага	Характеристика
1	Активна участь	Тренінги активно залучають учасників до процесу навчання. Майбутні педагоги отримують можливість не лише слухати лекції, але і активно брати участь у вправах, рольових іграх та інтерактивних завданнях
2	Практичний досвід	Тренінги надають можливість отримати практичний досвід в реальних або симульованих ситуаціях. Це особливо важливо для педагогів, оскільки вони можуть застосовувати отримані знання та навички безпосередньо в освітньому процесі
3	Колективна робота	Тренінги часто включають в себе елементи групової роботи, що сприяє співпраці та комунікації між учасниками. Майбутні педагоги можуть навчитися працювати в команді, обмінюватися досвідом та взаємодіяти з колегами
4	Адаптація до індивідуальних потреб	Тренінги можуть бути адаптовані для врахування індивідуальних потреб учасників. Це дає змогу забезпечити персоналізований підхід до навчання, враховуючи різні стилі навчання та темпи освоєння матеріалу
5	Формування педагогічних навичок	Тренінги можуть фокусуватися на розвитку конкретних педагогічних навичок, таких як управління класом, використання інтерактивних методів навчання, оцінювання та зворотний зв'язок
6	Оцінка і відгуки	Під час тренінгів може бути забезпечена можливість отримання негайного зворотного зв'язку та оцінки результатів. Це дозволяє учасникам швидко коригувати свої дії та покращувати свої навички

Джерело: власна розробка авторів.

Використання тренінгів як інтерактивної технології може значно підвищити ефективність підготовки майбутніх педагогів, готуючи їх до реальних ситуацій в освітньому середовищі.

6. Ділові та рольові ігри.

Суть: Ситуативне моделювання реальних або вигаданих ситуацій.

Зазначимо, що технології навчання у грі включають імітації, рольові ігри та драматизацію. Під час навчання за допомогою ігор учасники опиняються у відмінних від традиційного його формату умовах. Гравці отримують можливість виявити свої інтелектуальні здібності в межах конкретних правил гри. Вони вибирають свої ролі, формулюють припущення щодо подальшого розвитку подій, створюють проблемні

ситуації та шукають шляхи їх вирішення, взявши на себе відповідальність за обрані рішення. Педагогом в ігровій моделі можуть виступати: інструктор (відповідальний за введення в правила гри та консультації), суддя-рефері (надає корекції та поради щодо розподілу ролей), тренер (допомагає прискорити розвиток гри), а також головуючий чи ведучий (організатор обговорення) [9, с. 178].

7. Дискусії.

Найменш дослідженими серед груп інтерактивних технологій зараз є технології опрацювання дискусійних питань. Це пояснюється тим, що багато викладачів ЗВО вважають, що дискусія є менш ефективною, ніж лекція, через складність організації та проведення. Однак переваги дискусії очевидні, зокрема: обмін інформацією, вираження різних поглядів та припущень, аналітичні навички, критичне мислення та здатність до узгодження позицій.

Сучасна педагогіка визнає велике значення дискусій, оскільки вони сприяють глибокому розумінню проблем, формуванню самостійних позицій, вмінню аргументувати свої думки, критичному мисленню та взаєморозумінню [5, с. 88].

Запорукою успішності дискусії є її чітка організація, яка досягається завдяки певним чинникам (табл. 5).

Таблиця 5

Чинники успішності дискусії

№ за/п	Чинник	Характеристика
1	Планування дискусії	Чітке визначення теми і мети дискусії важливо для того, щоб усі учасники розуміли, що від них очікується. Створення структурованого плану, який включає ключові питання та етапи обговорення, допомагає забезпечити логічний хід дискусії
2	Дотримання правил	Зазначення чітких правил ведення дискусії сприяє порядку та розумінню очікувань щодо учасників. Кожен учасник повинен поважати час та дотримуватися етикету спілкування, щоб уникнути збоїв у ході дискусії
3	Дотримання регламенту	Ефективний розподіл часу дозволяє використовувати його максимально продуктивно і уникати затягування дискусії. Забезпечення достатнього часу для підбиття підсумків і формулювання висновків допомагає закріпити головні ідеї
4	Керівництво вчителя	Дискусія спонукає здобувачів освіти думати та формулювати відповіді, що допомагає забезпечити глибше розуміння теми. Застосування уточнювальних запитань дає можливість конкретизувати думки здобувачів освіти та стимулює більше глибоке обговорення. Вчитель має бути готовий втручатися, коли дискусія відхиляється від теми або стає неефективною

Джерело: [5, с. 88].

Застосування інтерактивних технологій у ЗВО сприяє удосконаленню та збільшенню ефективності освітнього процесу. Це дозволяє здобувати знання більш доступним способом, розвивати навички формування та захисту власної точки зору під час дискусій, проявляти повагу до альтернативних думок, проводити аналіз навчального матеріалу, знаходити спільні рішення для вирішення завдань, а також розвивати навички проектної діяльності [8, с. 189].

Серед сучасних інтерактивних технологій виділимо наступні:

1. Віртуальні освітні середовища: застосування віртуальних класів, де здобувачі освіти можуть взаємодіяти, обговорювати і вирішувати завдання в онлайн-середовищі. Використання віртуальної реальності для імітації ситуацій навчання та розвитку навичок управління класом.

2. Інтерактивні відеоуроки: створення відеоматеріалів, які дають змогу здобувачам освіти взаємодіяти з відео (призупиняти, відповідати на питання тощо). Застосування інтерактивних елементів (клікабельні пояснення, тести, завдання) для підвищення уваги та активності здобувачів освіти.

3. Мультимедійні матеріали: використання анімацій, ілюстрацій, відео та інших мультимедійних засобів для наочного пояснення складних концепцій та понять.

4. Онлайн-платформи та соціальні мережі: використання платформ для обміну ідеями, співпраці та взаємодії між здобувачами освіти та викладачами. Впровадження соціальних мереж як інструменту для обговорення педагогічних тем, обміну ресурсами та досліджень.

5. Гейміфікація: застосування елементів гри для стимулювання інтересу та мотивації здобувачів освіти. Використання гейміфікації для оцінки та винагородження досягнень в навчанні.

6. Адаптивне навчання: використання інтелектуальних систем для індивідуалізації навчання з урахуванням потреб та рівня знань кожного здобувача освіти.

7. Технології дистанційного навчання: застосування платформ для віддаленої комунікації, відеоконференцій та спільної роботи над проектами. Інтерактивні технології створюють можливості для більш ефективного навчання майбутніх педагогів, сприяючи їхньому професійному розвитку та готовності до викликів у сучасній освіті.

Варто зауважити, що умови воєнного стану ставлять перед системою вищої освіти в Україні виклик, який потребує новаторських підходів. Сучасні методики дистанційного навчання, застосовані в закладах вищої та професійної освіти, стають ключовим інструментом для забезпечення сталого освітнього процесу у цих непередбачуваних обставинах [6, с. 49].

Накопичений досвід інтерактивного навчання показує, що за допомогою його форм, методів і технологій можна ефективно вирішувати низку завдань, які часом недоступні традиційному навчанню (табл. 6).

Таблиця 6

Завдання, що допомагають вирішити інтерактивні технології навчання

№ за/п	Завдання	Характеристика
1	Залучення та зацікавленість	Інтерактивні технології можуть збільшити рівень зацікавлення здобувачів освіти у процесі навчання. Вони надають можливість взаємодії, що сприяє активному залученню до навчання
2	Сучасні методи навчання	Використання інтерактивних технологій дозволяє викладачам впроваджувати сучасні методи навчання, такі як гейміфікація, віртуальна реальність, імітаційні сценарії тощо
3	Розвиток технологічної грамотності	Майбутні педагоги отримують можливість розвивати технологічну грамотність, що є важливим для їхньої подальшої роботи в школах. Вони навчаються

		використовувати інструменти, які можуть бути корисними в освітньому процесі
4	Індивідуалізація навчання	Інтерактивні технології дозволяють адаптувати процес навчання до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Це може покращити розуміння матеріалу та сприяти більш ефективному засвоєнню знань
5	Зниження бар'єрів	Використання відеоконференцій, онлайн-платформ для спільної роботи та інших інтерактивних інструментів може зменшити географічні та часові обмеження, що дозволяє майбутнім педагогам отримувати доступ до якісної освіти навіть у віддалених регіонах
6	Співпраця та комунікація	Інтерактивні технології сприяють покращенню співпраці між здобувачами освіти та викладачами. Вони заохочують до комунікації, спільного розв'язання завдань та обміну ідеями
7	Формування мотивації та інтересів	Інтерактивні методи, такі як ігри, вправи, дискусії, стимулюють активну участь здобувачів освіти, що може підвищити їхній інтерес до навчання. Інтерактивне навчання дозволяє враховувати індивідуальні особливості та стилі навчання, що сприяє більш ефективній мотивації
8	Цілісне уявлення про професійну діяльність	Інтерактивне навчання може використовувати симуляції для надання здобувачам освіти реалістичного уявлення про професійну діяльність та практичні навички. Участь у реальних проєктах дозволяє отримати цілісну картину про професійну роботу та застосування набутих знань
9	Навчання практичній роботі та соціальним вмінням	Групові завдання і діалоги сприяють розвитку соціальних вмінь та навичок взаємодії. Інтерактивне навчання часто включає в себе практичні вправи, які допомагають здобувачам освіти набувати навичок шляхом практичного застосування знань
10	Виховання відповідального ставлення	Залучення здобувачів освіти у процес прийняття рішень та розв'язання проблем позитивно впливає на розвиток відповідального ставлення до навчання та роботу в команді. Інтерактивне навчання може включати обговорення етичних питань, що сприяє формуванню відповідальності

Джерело: власна розробка авторів.

Отже, інтерактивні технології навчання виокремлюються як ефективний інструмент для досягнення різноманітних цілей у вищій освіті. Вони забезпечують не лише залучення та зацікавленість здобувачів освіти, але й сприяють сучасним методам навчання, покращенню технологічної грамотності, індивідуалізації процесу навчання та розвитку важливих соціальних та практичних навичок. Ці технології є ключовим елементом підготовки майбутніх педагогів і важливим чинником в умовах сучасних викликів, таких як дистанційне навчання та несподівані обставини, що виникають в умовах воєнного стану.

Висновки

Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі майбутніх педагогів у ЗВО має значущий вплив на якість їхньої підготовки. За допомогою цих технологій здобувачі освіти отримують можливість активної взаємодії з навчальним матеріалом та розвитку важливих навичок.

Застосування інтерактивних методів допомагає здобувачам освіти розвивати критичне мислення, технологічну грамотність та вміння працювати в команді. У контексті сучасних викликів, таких як умови воєнного стану, інтерактивні технології стають необхідним інструментом для забезпечення сталого та якісного освітнього процесу. Такий підхід дає змогу майбутнім педагогам ефективно здобувати знання, розвивати ключові навички та готуватися до перешкод, з якими вони зіткнуться в професійній діяльності.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є глибше вивчення ефективності конкретних інтерактивних технологій у контексті навчання майбутніх педагогів. Окрім того, важливим є вивчення перешкод та викликів, з якими можуть стикатися викладачі та здобувачі освіти під час впровадження інтерактивних технологій в освітній процес.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Гевко І. В. Використання інтерактивних технологій в освіті. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія : Педагогічні науки*. 2018. № 139. С. 53–60. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13381> (дата звернення: 24.11.2023).
3. Городенко Л. М., Катеринич П. В. Результати всеукраїнського опитування вчителів щодо функціонування спеціалізованих ЗМІ освітньої тематики в Україні. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2022. Т. 2 (83). С. 44–53. DOI: <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2022.80.4> (дата звернення: 27.11.2023).
4. Гула Л. Впровадження інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць Л'ОГОС*. 2019. Т. 5. С. 41–45. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jsru/bitstream/123456789/5968/1/впровадження.pdf> (дата звернення: 25.11.2023).
5. Дженджеро О., Ющенко С. Використання технологій опрацювання дискусійних питань у підготовці майбутніх вчителів початкової школи. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 3. С. 86–92. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-3-86-92> (дата звернення: 25.11.2023).
6. Захаров А. В. Сучасні методики дистанційного навчання у вищих та фахових передвищих навчальних закладах України в умовах воєнного стану. *Формування резильєнтних компетентностей здобувача освіти в період трансформацій, сучасних викликів та кризових станів суспільства* : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 49–52.
7. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : монографія / Д. П. Антюшко та ін. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 189 с.
8. Козир М. В. Застосування технологій інтерактивного навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 78. С. 186–191. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.78.33> (дата звернення: 25.11.2023).

9. Колупаєва Т., Міщеня О., Третяк О. Роль інтерактивних технологій навчання в особистісно-орієнтованій підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Інноватика у вихованні*. 2019. № 9. С. 172–182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2019_9_22 (дата звернення: 26.11.2023).
10. Михалюк А. Використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33. С. 76–79. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.9> (дата звернення: 24.11.2023).
11. Павлова В. Особливості підготовки магістрів освіти засобами інтерактивних технологій. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія: Педагогіка*. 2019. № 21. Т. 2. С. 127–131. URL: <https://dspu.edu.ua/sites/hsci/wp-content/uploads/2019/02/26-6.pdf> (дата звернення: 26.11.2023).
12. Ситнік Т. Місце й роль інтерактивного навчання у системі інноваційних технологій в закладах вищої освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*. 2021. № 4. С. 11–18. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2021-4-11-18> (дата звернення: 24.11.2023).
13. Скляр О. Г., Скляр Р. В. Інтерактивні методи навчання у закладі вищої освіти. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти : збірник науково-методичних праць ТДАТУ*. 2022. № 25. С. 56–63. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/16632> (дата звернення: 26.11.2023).
14. Філімонова Т.В. Використання інтерактивних технологій навчання в процесі вивчення педагогічних дисциплін майбутніми фахівцями початкової освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. № 31. Т. 4. С. 190–195. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/31.214360> (дата звернення: 25.11.2023).
15. Шевченко М. Інтерактивні методи клубу дебатів під час дистанційного навчання зі студентами факультету фізичного навчання. *Молодий вчений*. 2021. № 9 (97). С. 106–109. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-9-97-22> (дата звернення: 26.11.2023).